

اقداماتی برای تقویت ارتباط کودک با طبیعت

۴

کرده است. او ادامه می‌دهد: شهر دوستدار کودک در قالب یک دبیرخانه در شهرداری اجرایی شد؛ مادر دوره ششم شورا اقداماتی مانند ساخت بوستان‌های بانوان، پیگیری و ایجاد بوستان کودک و سلامت و تجهیز فضای مدرن بازی کودکان، تکمیل مطالعات معلولان، ایثارگران، معتادان متجاهر، افسار آسیب‌پذیر، افراد زیرپوششی کم‌بسته‌امداد و بهزیستی و... مصوبات مهمی را تصویب شد.

موسی‌الرضا حاجی‌پنگلو، سخنگوی شورای اسلامی شهر مشهد و عضو کمیسیون حقوقی، درباره مصوبه «شهر دوستدار کودک» می‌گوید: شورای شهر غیر از «شهر دوستدار کودک» در راستای حمایت از تمامی افسار از جمله معلولان، ایثارگران، معتادان متجاهر، افسار آسیب‌پذیر، افراد زیرپوششی کم‌بسته‌امداد و بهزیستی و... مصوبات مهمی را تصویب شد.

عکس: شهید گل‌ا شهریار

رؤیای شهری برای کودکان

به اعتقاد کارشناسان، با وجود اقدامات انجام شده مشهد هنوز با تحقق «شهر دوستدار کودک» فاصله دارد

۲

عبور و مرور سخت

هستند و می‌گویند لازمه رشد و سلامت کودکان، جنب و جوش است و باید مسیر حرکت سواره و پیاده تفکیک شود و امکان پیاده روی و دوچرخه سواری راحت برای کودکان فراهم شود؛ این بدین معنی است که تأمین ایمنی و امنیت، بنیادی ترین نیاز کودکان در جامعه است.

بیشتر خانواده ها معتقدند توسعه خیابان ها و طراحی آن ها به گونه ای است که شهر خودرو محور شده و فضای کافی برای رفت و آمد عابران پیاده در نظر گرفته نشده است که این امر بیش از همه بر کودکان تأثیر می‌گذارد. خیلی از این خانواده ها نگران کم تحرکی فرزندشان

۳

همه مسئول هستند

آموزشی و حتی تفریحی آن استفاده کند». او ادامه می‌دهد: البته مدیران در سال‌های اخیر تلاش فراوان کرده‌اند تا دسترسی‌ها به فضاهای آموزشی، بهداشتی، تفریحی و... راحت‌تر شود اما هنوز هم برای افزایش این شاخص‌ها و ارتقای خدمات عمومی در مناطق کم‌برخوردار شهر باید تلاش کرد. در «شهر دوستدار کودک» باید فضاهای شهری به گونه‌ای باشد که به نیازهای سادات برای محقق شدن این موضوع، پیشنهادهایی دارد و می‌گوید: باید سرمایه‌گذاران را برای اجرای پروژه‌های کودک محور ترغیب کنیم و در عین حال نباید از خانواده‌ها غفلت کنیم؛ زیرا آن‌ها مهم‌ترین اهرم حمایتی برای برطرف کردن نیاز کودکان هستند و یک بخش از ماجرا به خود آنان برمی‌گردد. در این راستا می‌توان به فکر ایجاد مراکزی مثل مرکز مشاوره و تسهیل استفاده از خدمات آن‌ها بود.

یکی از معیارهای داشتن شهری مطلوب برای کودک، امنیت در رفت و آمد است. این پژوهشگر شهری می‌گوید: اگر پدر و مادر اطمینان خاطر پیدا کنند که فرزند خردسالشان فاصله بین خانه تا مدرسه را در امنیت می‌رود و برمی‌گردد، می‌توان به آن محله و شهر امیدوار بود. این درحالی است که معمولاً زحمت این کار را روی دوش خود خانواده‌ها می‌افتد یا مجبورند هزینه سرویس را برای فرزند محصل خود بپردازند.

به گفته او، شاخص کلیدی دیگر برای یک شهر دوستدار کودک، ایجاد مسیر مطمئن و فضاهای ایمن برای دوچرخه سواری است. این مسیرها باید به گونه‌ای طراحی شود که خطر تصادف را به صفر برساند، بنابراین ما هنوز نمی‌توانیم ادعا کنیم که شهر امن و ایمن داریم. بسیاری از خیابان‌ها به ویژه در حاشیه شهر تاریک هستند و نورپردازی مناسبی ندارند، بنابراین باید بانصب دوربین‌های مدار بسته و حضور پلیس محله و آموزش کودکان، ضریب ناامنی را کاهش دهیم.

● مشارکت کودکان در کارها

علاوه بر ایمنی بچه‌ها، باید به فکر محیط‌های بزرگ و سرسبزی بود که بتواند کودک را با فضاهای تازه آشنا کند، حتی باید او را در کارهایی مثل باغبانی و کاشت گل و... مشارکت داد تا خلاقیتش شکوفا شود. در گذشته خانه‌ها بزرگ‌تر و فضاهای برای زندگی کردن زنده‌تر بود و این موضوع به خلاقیت کودک کمک می‌کرد اما کوچک شدن فضاهای زندگی، این فرصت را برای کودکان نسل امروز کم‌رنگ کرده است. با افزایش پارک‌ها و فضاهای سبز در سال‌های اخیر می‌توان ادعا کرد که مدیریت شهری در این زمینه هم عملکرد دفاع‌پذیری دارد اما هنوز هم چالش بر سر دسترسی‌ها به آن‌ها و فضای نامنشان مطرح است.

● عدالت، در دسترسی به فضاهای آموزشی موضوع دیگری که این پژوهشگر شهری مطرح می‌کند، عدالت در دسترسی به فضاهای آموزشی و تفریحی و حمل و نقل است؛ «همه کودکان بدون توجه به محیط سکونتشان، باید به فضاهای آموزشی و تفریحی دسترسی داشته باشند. خوشبختانه مدیریت شهری در سال‌های اخیر اقدامات خوبی در این زمینه انجام داده است. ایجاد خطوط مترو تا حدی توقع را برآورده کرده است و به فرض، دانش‌آموزی که در خیابان طبرسی و حاشیه شهر زندگی می‌کند، با کمترین مبلغ و در سریع‌ترین زمان ممکن، می‌تواند به سمت دیگر شهر برود و از مجموعه‌های

این یک اصل قطعی است که کودکان مثل بزرگسالان نمی‌اندیشند و تجربه، مهم‌ترین عامل در رشد عقلانی و عاطفی آن‌هاست. اگر کودک را مثل دیگر طیف‌های سنی، یک فعال اجتماعی در نظر بگیریم که بخشی از شخصیت او در ارتباط با فضاهای اطراف نظیر مهد کودک، مدرسه، پارک و دیگر اماکن عمومی شکل می‌گیرد، این باور به یقین می‌رسد که به منظور تحقق حقوق شهروندی، یک شهر مدرن و استاندارد باید قابلیت پاسخ به نیازهای آموزشی، زیستی و فراغت‌ی کودک را داشته باشد. شاید به همین دلیل، موضوع شهر دوستدار کودک را برای اولین بار در دهه ۹۰ یونسف با همان صندوق حمایت از کودکان مطرح کرد. در مشهد هم مصوبه «شهر دوستدار کودک» در دی ماه ۱۳۹۷ به تصویب شورای اسلامی شهر رسید و بر اساس آن نباید شهرداری اقداماتی را در زمینه آگاه‌سازی، ایجاد و گسترش فضاهای مطلوب، مناسب‌سازی محیط و فضاهای موجود، سیاست‌گذاری و الزامات اجرایی انجام دهد که البته هریک از این سرفصل‌ها، بندها و جزئیات دیگری هم دارد.

گزارش روز

روزنامه نگار
مقصومه قربانی

شهری زیست پذیر برای کودکان

بزه دیده، به کار گرفته است، نقطه قوتی به حساب می‌آید و جای امیدواری دارد. باقی با اشاره به تحقیقاتی که در این حوزه کرده است، ادامه می‌دهد: به طور کلی سازمان بهداشت جهانی، افراد زیر هجده سال را کودک می‌داند و بر اساس این تعریف، یک سوم جمعیت مشهد را کودکان تشکیل می‌دهند. او معتقد است وقتی صحبت از شهر دوستدار کودک می‌شود، یعنی اینکه در طراحی شهری، فضاهای به گونه‌ای باشند که محیط را برای کودک و خانواده او زیست پذیر کنند. در این راستا باید پروژه‌های زیادی تعریف شود و موضوعات متعددی مدنظر قرار بگیرد. یکی از سرفصل‌هایی که باید به آن توجه شود، ایجاد اتاق‌های مادر و کودک است که مادر در آن راحت باشد و بتواند به کودک شیر دهد. البته در چند سال گذشته، پروژه‌های خوبی در این راستا تعریف و پیش‌بینی شده است تا نمایانگر این موضوع باشد که کوچه، خیابان و محیط اطراف برای یک کودک، فراتر از یک معبر است؛ شروع به عنوان مثال آبخوری‌های سطح شهر، یک سطحی بودند که فقط قد آدم‌های بزرگ به آن‌ها می‌رسید اما با رایزنی‌هایی که شد، موضوع آبخوری‌های سه سطحی مدنظر قرار گرفت.

باقی همچنین این موضوع را گوشزد می‌کند که در طراحی‌های شهری باید فضاهای بی دفاع شهر که غالباً تهدیدکننده امنیت زنان و کودکان است، مدنظر قرار بگیرد؛ اینکه آن‌ها توان فیزیکی مقابله با متجاوز و دزد را ندارند. از این لحاظ باید بگوییم که شهر امنی به خصوص در حاشیه شهر نداریم. به این‌ها زیرگذرها را اضافه کنید که از معابر مخوف به شمار می‌آیند و طبق تحقیقاتی که انجام شده بود، از ۸۸ زیرگذر شهری تنها نزدیک به ۱۰ تا ۱۵ درصد آن‌ها روشنایی داشت. این موضوع، احتمالات زیادی را مطرح می‌کند؛ به این معنی که اگر مسیر عبور کودک در این محدوده باشد، زورگیری، سرقت و... او را تهدید می‌کند. البته برای حل این مشکل، چراغ‌های ضد سرقت نصب شد و امیدواریم این موضوع دنبال شود.

در گذشته با وجود خانه‌های بزرگی که غالباً با حیاط‌های باغچه دار زینت یافته بود، خیلی از نیازهای کودکان در داخل خانه‌ها برطرف می‌شد اما به دلیل تغییر الگوی زندگی، حالا تعامل با کودکان در فضای شهری، ضرورت بیشتری دارد. زحمات مدیران شهری را برای داشتن شهری بهتر در حوزه‌های مختلف نمی‌توان نادیده گرفت، ولی به اذعان خانواده‌ها و همچنین کارشناسان شهری و اجتماعی، هنوز با معیارهای مطلوب «شهر همگان» فاصله داریم. به مناسبت روز ملی کودک، با خانواده‌هایی که نگران رشد کودکشان در محیط‌های کوچک و سرپشته امروزی هستند و همچنین کارشناسان مرتبط درباره «شهر دوستدار کودک» هم‌کلام شدیم.

فاطمه باقری که سرپرستی اداره شهر همگان شهرداری مشهد را در کارنامه خود دارد، صحبت‌هایش را درباره شهر دوستدار کودک با اشاره کوتاهی به قانون‌هایی که در راستای حمایت از کودکان مصوب شده است، شروع می‌کند؛ از لایحه حمایت از کودکان و نوجوانان که در اردیبهشت سال ۱۳۸۸ به مجلس تقدیم شد و در مرداد ۱۳۹۰ به تصویب رسید و سال ۱۳۹۲ به کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس ارجاع شد تا موضوع شهر مشهد که در سال ۱۴۰۰ به عنوان یکی از شهرهای الگوی دوستدار کودک معرفی شد.

او ادامه می‌دهد که در این سال‌ها در مشهد، اتفاق‌های خوبی در حوزه کودک افتاده است و یکی از ماندگارترین آن‌ها، تأسیس مجتمع «شوق زندگی» و فعالیت‌هایش در حوزه آسیب‌های اجتماعی است.

گرچه ادعای او به عنوان یک جامعه‌شناس سندیت بیشتری دارد، اما همه دوستداران کودک بر این باورند که رسیدگی به بزه‌ها و آسیب‌هایی که کودکان را تهدید می‌کند، در دادگاه‌های معمولی صلاح نیست و پیامدهای روانی جبران‌ناپذیری به دنبال دارد. او می‌گوید: ساخت چنین مجموعه‌ای که قضات و وکلای آموزش دیده را برای رسیدگی به مسائل مرتبط با کودکان

برخی ویژگی‌های شهر دوستدار کودک

مناسب‌سازی پیاده‌روها

ایجاد فضاهای مناسب برای ورزش کردن کودک

تأمین امنیت ونورپردازی زیرگذرها

مشارکت دادن کودک در کارها برای رشد خلاقیت

ایجاد فضاهای مناسب برای کودک و مادر

دسترسی راحت به حمل و نقل عمومی